

Božena Němcová

DIVÁ BÁRA

(1)

Vestec je velká d dína, mají tam kostel i školu, u kostela je fara, podle ní chalupa kostelníkova, také rychtář z stává vprost ed vsi, na samém konci d diny pak stojí chaloupka obecního pastý e. Za chalupou táhlo se dlouhé údolí, ohrazené z obou stran vršinami, porostlými nejvíce jehličím. Sem tam bylo vidět mejiště nebo zelený palouk, na němž porostly lokoré, sv. tloisté břízky stály, ty dívky mezi stromovím, jako by je tam byla p. íroda vyrůst nechala k obveselení tím zasmušilým smrkem a jedlím, vážným dubem a bukem. Uprostřed údolí mezi loukami a poli tekla říčka, zrovna okolo pastýřové chalupy; břehy její vroubené byly olšemi a vrbovými.

Obecní pastýř jmenoval se Jakub a zstával se svou dcerou Bárou v té poslední chalupě. Jakub byl již šedesátník, Bára jeho prvorozené dítě, a jediná dívka. Pál si ovšem syna mít, dříve svého jména, ale když Bára povyrstala, nelitoval; milejší mu byla než syn a mnohdy si myslil: A si je dítě, přece je mé dítě; umru jako lovk a mám stupeň do nebe.

Jakub byl rodilý z vesnice; jsa sirotek, musel odmalička sloužit. Sloužil co husopas, co honák, skoták, co kráva, vola, co pacholek i oráč, až došel nejvyššího stupně hodnosti, až se obecním pastýřem stal. To byla již dobrá služba, mohl se oženit. Chalupu dostal k doživotnímu bydlení, dříve mu přivezli sedláci až na dvorek, mohl si držet i krávu; chleba, másla, vajec, mléka, vařiva, to vše dostával na týden. Plátka každý rok na tři košile a dva páry nohavic dostal, k tomu dvoje stěvíce,

šerku, kamizolu i širák, a každý druhý rok kožich a húni. Mimoto o každé svátky božihodové a o posvícení pe i- vá a výsluh, že ani na fa e víc nebylo. - Zkrátka byla to dobrá služba, a Jakub jakkoli byl nehezký, nemluvný, zamra ený, byl by p ece dostal ženu, hned ale nedbal. V let vylouval se, že nemá kdy ohlížet se po d v- atech, že je pastva, a v zim vylaboval d evenky a ve er, když šli chlapani do spole nosti d v at, šel ra- d ji posed t do hospody. Když se pak trefilo, že n kte- rá z hospody pro hospodá e do hospody si p išla, li- bovával si Jakub, že nemá pro n ho kdo chodit. Ani z toho si ni ehož ned lal, když se mu vysmívali, že je starý mládenec, že bude muset po smrti v p edpekli písek do otýpek vázat. Tak mu prošel ty icátý rok. Tu mu kdosi napískal, že když um e, nemaje d tí, že ne- p ijde do nebe, d ti že jsou stupn do nebe. - To vrtalo Jakobovi dlouho mozkiem, a když se mu to rozleželo, šel k rychtá ov m a vzal si d ve ku Báru.

Bára byla hezká d v ice - za mladých let. Rádi ji brá- vali chlapani do kola, i n kolik jich chodilo k ní na zálety, ale byli to hoši z Dráž an, a ne z Berouna, žádný si ji nevzal. Když sejí Jakub zeptal, necht la-li by jeho že- nou být, spo ítala, že má t i k ížky za sebou, a a koliv sejí Jakub p íliš nelíbil, dala mu slovo, myslíc si: Lepší za svým snopem než za cizím mandelem. Sebrali se a rychtá vystrojil veselku. Narodilo se jim po roce d v e, jemuž dali íkat po mám Bára; Jakub škrábal se za ušima, slyše, že je d v e, a ne chlapec, ale bába ho pot šila tím, že je mu podobné jako vejce k vejcti. - N kolik dní po narození d v ete stala se v Jakobov chalup nehoda. Sousedka zasko ila k šestined lce v pravé poledne a našla ji pod komínem u ohništ po- lomrtvou ležet. Ud lala povyk, kmotry se sb hly, p išla

i bába a vzk ísily Báru. Dov d ly se od ní, že va ila mu-
žovi ob d, a zapomenouc, že šestined lka nemá v pravé
poledne ani po klekání ze sednice vykro it, z stala stát
v kuchyni pod komínem a va ila. Tu prý to okolo uší jí
zašum lo jako zlý vítr, p ed o ima d laly se jí mžitky.
N co ji za alo krákat za vlasy a na zem porazilo. „To
byla polednice!“ k i ely všechny. „Jestlipak nepodložila
divé dít místo Bar i,“ vzpomn la jedna a šla ke kolíbc-
ce. Hned se všechny okolo shlukly, vzaly dít z kolébky,
rozbalily, prohlížely, jedna ekla: „Je to divé dít , je, má
velké o í!“, druhá: „Má velkou hlavu!“, t etí p i kla jí krát-
ké nohy a každá n co jiného. Matka se lekala, bába ale
sv domit prohlídnouc dít , rozhodla, že je to její vlastní,
co pod srdcem chovala. Nicmén nejedna z kmoter z -
stala p i svém, že je dít od polednice podstr ené.

Od té nehody nemohla se ale Jakobova žena více po-
zdravit a za n kolik let po ustavi ném churav ní um e-
la. - Z stal Jakub se svou dív í sám; jakkoli ho pobízeli,
aby se oženil kv li d v eti mladi kému, p ece toho více
u initi necht l. - Hlídal šiji jako malou ove ku, sám a sám,
a dob e ji vyhlídal. Když byla trochu povyrostla, vzkázal
mu pan u itel, abyji p ece také do školy posílal, a jakkoli
Jakub tení a psaní za zbyte né držel, p ece poslechl.
Celou zimu chodila Bar a do školy, zjara ale, když na-
stala pastva a práce v poli, tu se nemohl bez ní obejít.
Od jara do jesen bývala beztoho škola v tší ást tý-
hodne na petlici zav ená, pan u itel pracoval v poli a d ti
těž, se každého síly sta ily. - Druhou zimu Bára už školy
chodit nemohla, musela se u it p íst a tkát. Bára dosáh-
la patnácte let a žádné d v e v celé d din nemohlo
se jí rovnat v síle a velikosti. T lo její bylo hrubých kos-
tí, silných sval , p itom ale pravidelných forem. Mrštná
byla jako pstruh. Pleti byla tmavohn dé, dílem od p iro-

zenosti, dílem od slunce i v tru, nebo si nikdy, ani v parném letu, nezastěla tvář, jako to vesnická děvka dávala. - Hlava zdála se veliká, ale to dělal množstvím vlasů, černých jak havran, dlouhých, ale hrubých jako žín. Čelo měla nízké, krátký tupý nos, ústa trochu velká a vyšpulené pysky, ale zdravé, červené jako krev. Zuby široké, silné, ale čisté. - Nejprve kněžská bylo u ní oko; a právě proto musela od lidí posměch snášet. Spírali jí, že má „okno i bulívku.“ - Veliké měla oko, neobyčejně veliké a modré jak chrpa, obrostlé dlouhou černou řasou. Nad okem klenulo se husté černé obočí.

- Když se Bára škaredila, podobala se její tvář obloze černými mraky zatažené, z nichž se jen kousek oblohy modralo. - Ona se ale málokdy škaredila, leda když jí chasa nadávala, že má bulívku i oči, to jí oči hned sršely a mnohdy se až do pláče pustila. Jakub ale vždy jí říkal: „Ty hloupá, co si z toho děláš, já mám také velké oči. - A nech si jsou bulívku, však to není nic zlého; vždy se ta dívka má tvář umí na lovka mileji podívat než ti tam!“ - Přitom obyčejně ukázal holí k dědině. - Pozdější léta ale, když přišla k síle, netroufala si chasa ubližovat jí, nebo za každou urážku dávala hned oplatky. Silní chlapci nebyli s to jí poprat; kde nevystála síla, tu užívala všelikých fortelů aneb si pomohla obratností. Tak dobyla pokoje.

Bára měla v sebe tolik neobyčejných vlastností, že se nebylo čemu divit, když si sousedé o ní povídali; nemohouce si takovou povahu nijak vyložit, zařaly ženy opět tvrdit, že to přece jen nějaké „divé dítě“, a ne-li to, tedy že jí zajisté polednice vzala pod moc svoji. - Tím vyknutím bylo všecko počinání děvčete vysvětleno a omlučeno, ale mělo ten následek, že se jí vesničané buď štítili, buď báli, a jen několik duší jí opravdu milovalo. Kdo jí chtěl hodně pozlobit, řekl jí „divá Báro!“ - ale

byl každý na omylu, kdo mnil, že ta p ezdívka ji víc než každá jiná mrzí, tím jí práv neublížili, každá jiná p ezdívka více ji zabořela než ta. Ona slýchala sice povída ky o polednicích, ve ernicích, o vodním muži, o zha- vém muži, který je v lese, o sv týlkách, ertu a strašidlech, slýchala o tom mezi d tmi, ale nebála se ni- ehož. Dokud byla malá, bral ji otec s sebou na pastvu a tu hrála celý boží den s psem Lišajem, který jí byl po tátovi nejmilejší kamarád. Táta s ní mnoho e í ne- nad lal, sed l a vydlaboval d evenky, chvílemi pozdvihl hlavu po stádu, a jestli nebylo pohromad , poslal Liša- je, by krávu neb jalovici navrátil, což pes jak náleží vy- vedl. Když bylo pot ebí, vstal sám a n kolikrát stádo obe- šel. Když byla Bára v tší, vyprovázivala vždy Lišaje, a jestli která kráva po ní muchat cht la, hned ji Lišaj odehnal. Jsouc v tší, mnohdy v as pot eby za tatíka stádo vyhnala; krávy znaly její hlas tak dob e jako Jaku- bovu troubu, zlý býk, jehož se statní chlapi báli, posle- chl, když mu Bára zahrozila.

Když cht l Jakub stádo vybrodit a p es eku je hnal, posadil Báru n které kráv na h bet, ekl jí „drž se“, - sám pak plaval za stádem. Jednou se Bára dob e nedržela, smekla se do vody, tu ji za suknici Lišaj vytáhl a táta ji hodn vypeskoval. Ptala se tedy táty, co se musí d lat, když chce plavat, táta jí ukázal, jak musí rukama i nohama pohybovat, Bára si to pamatovala a tak dlou- ho zkoušela udržet se nad vodou, až to dokázala. Zalí- bilo se jí plavání tak, že v let zrána i ve er se koupáva- la, a nejen dlouho plavat vydržela hlavou nad vodou, ale i pod vodou. - O tom um ní ale krom táty nikdo nev d l. Od svitu do desáté hodiny ve er nebyla doba, kde by Bára se nebyla koupala, a nikdy vodního mužíka nevid la; nev ila tedy na a vody se nebála. - Jak

v pravé poledne, tak v pravou p Inoc bývala Bára pod šírou oblohou, v let spávala nejvíce na stáji u otev e- ného viký e, a p ece ji nikdy nep estrašilo, aniž by se jí cos neoby ejného bylo ukázalo. Jednou, když byla na pastv a pod stromem na kraji lesa ležela, Lišaj ved- le ní, vzpomn la si na báchorku o vandrovním, jak ležel také v lese pod stromem, jak si p ál být v zámku u krás- né princezny a za vypln ní toho p ání ertu zadat se cht l. Jen si na erta vzpomn l, a už stál p ed ním.

„Co bych já si p ála, kdyby se tu nyní p ede mnou vzal?“ ptala se sama sebe v myšlénkách, škrábajíc Lišaje na hlav „Hm,“ usmála se, „já bych ho poprosila, aby mn dal takovou loktuši, do které kdybych se zaobalila, by mne nikdo nevid l, a kdybych ekla: a jsem tam a tam, abych tam hned byla. To bych hned cht la být u Elšky.“ l myslila, dlouho myslila, ale ticho bylo, ani strom nezašum l; kone n jí všete nost nedala, zavolala ti- chounko: „ erte!“ - Ono nic. - Pak hlasit ji - a ješt hla- sit ji, že to daleko zazn lo: „ erte, erte!“ - Mezi stá- dem pozdvihla hlavu erná jalovi ka, a když hlas ješt jednou zazn l, odd lila se od stáda - b žíc vesele k lesu. Tu ale vysko il Lišaj a cht l ji zvrátit, dle své povinnosti; erná se zarazila, Bára ale pustila se do smíchu: „Nech ji, Lišaji, nech, ona je poslušná, myslela, že volám ji. Vysko ila, pohladila erta po krku a od té doby na báchorky o ertu nev ila.

U lesa, n kolik set krok za ekou, byl h bitov; po kle- kání neradi chodili lidé tou stranou a mnoho bájí bylo o umrlcích, kte í tam v p lno ní dobu rejdy tropí. Ale Bar- a i no ní dobou tamtudy šla, a nikdy aby se jí cos straš- ného bylo p ihodilo. Nev ila tedy, že by zem elí vstáva- li, lidí strašit chodili a na svých hrobech se veselili.

Když šla chasa do lesa na jahody neb na bor vky a zhlédli kdes hada, tu bylo út ku; dokonce jestli had hlavu pozdvihl a žíhadlo jim ukázal, tu b želi všickni k vod , aby tam d íve byli než had a on žádné moci k nim nem l. - Bar a nikdy neutekla, ona se nebála zlého býka, ne kuli hada nebo štíra. Jestli jí ležel v cest , odehnala ho, nedal-li se ale odehnat a bránil se, zabila ho. Když jí nep ekážel, nechala ho. Zkrátka, Bára neznala strach a báze ; ani když hrom bil a bou e nad údolím vztek sv j vylévala, nechv la se Bára. Ba naopak, když vesni ané okna i dvě e zavírali, hromni né svíce rozsv ce-li, strachem t esoucí se modlili, by se na n Pánb h neh hn val, tu Bára nejrad ji stála na záspí, by lépe dívat se mohla na obzor, p ed okem rozprostený. Jakub mnohdy jí íkal: „Já nevím, d v e, jakou to radost máš dívat se do nebe, když se Pánb h hn vá.“- „Práv takovou, jakou mám, když se sm je,“ odpov d la. „Podívejte se, táto, ten ohe , jaká to krása v t ch erných mra nech!“ - „Neukazuj!“ ok ikoval ji Jakub, „a ti boží posel prst neurazí. Kdo se nebojí bou ky, nebojí se Pánaboha, nevíš to?“ - „Elška z fary mi etla jednou knížku, tam stálo, že se nemáme bou ky bát co hn vu božího, že máme v ní obdivovat mocnost božskou. Pan fará vždy káže, že je B h nanejvětš dobrotivý, pouhá láska, kterak by to bylo, aby se na nás tak ásto hn val. Já miluju Pánaboha, a proto se nebojím jeho posla.“

Jakub nerad mnoho e í nad lal, a nechal Báru být. - Sousedé ale, vidouce dív inu neohroženost a že sejí nikdy nic zlého nep ihodí, tím více potvrzeni byli v mín ní svém, že je dít chrán né n jakou nadp irozenou mocí. Mimo otce milovali ji jedin Elška a Jozífek, její vrstevníci. Jozífek byl syn kostelníka, Elška byla ne pana fará e. Jozífek byl chlapec malého vzr stu, bledotvárný,

rusovlasý, dobrosrdečný, ale velice bojácný. Bára byla o hlavu v tšii než on a p i pra kách schoval se Jozífek vždy za její sukn , Bára pak se ho statn ujmula proti chlapc m, s nimiž by byl ni ehož nesvedl. Za to ji Jozífek velice miloval, nosíval jí k ížaly a každou sobotu bílý oplatek. Jednou v ned li, když byla Bára ješt menší, p ivedl si ji dom , cht l jí ukázat sv j oltá ík a jak umí hrát na pana pátera. Vedli se p kn za ruce a Lišaj cáral za nimi.

U všech selských statk byly dvě e na petlice zav e né, v noci na závorky; na fa e byly dubové dvě e pobité železem vždy zam ené, a kdo šel do fary, musel zazvonit. U kostelníka m li také u dve í zvone ek, jako na fa e, a vesni tí hoši za asté, když šli okolo, pootev eli dvě e, aby slyšeli zvonek zazvonit a kostelníkovou h ešit. - Když je hodn vyh ešila, pok ivali na ni: „Jedubabo! Jedubabo!“ - Když Bára s Jozífkem do dve í vešli a zvone ek zazn l, vyb hla kostelníkové do sín ; majíc konec dlouhého nosu sk ípnutý v brejlích, k ikla huh avým hlasem: „Co si to tu vedeš?“ - Jozífek z stal, jako když ho spa í, sklopil o i a ml el. Bára také o i sklopila a ml ela. Za kostelníkovou ale vyb hl i kocourek a vida Lišaje za al ježit h bet, prskat, o ima svítit; Lišaj za al vr et, pak zašt kal a po kocourku se rozb hl. - Kocourek sko il pod almárku, a když i tam se Lišaj po n m hnál, vysko il na polici mezi hrnce. Tam byl jist, ale zlostí mu každý chlup se ježil. Lišaj nemotorn vyskakoval na polici a št kal, až uši zaléhaly. - Kostelník vyb hl ven; vida ten rámus, nep átele na sebe dorážející, rozhn vanou ženu, rozhn val se též, a otev ev dvě e, k ikl na d ti: „Hned se mi s tou mrchou šikujte, odkud jste p išli!“ - Bára nedala si dvakrát kázat, zavolala na Lišaje, kterého ješt kostelník rákoskou notn švihl, a utíkala, jako by za ní

ho elo. - Jozífek jí volal zpátky, ale ona zavrt vší hlavou pravila: „A kdybys mi jalovici dával, k vám více nep - jdu," a také nešla, a se jí dost Jozífek naprosil a sliboval, že ji bude matka ráda vid t, dokonce kdy nechá doma psa. Nešla a ne; od té doby ztratila také p ed kostelníkovou všecku uctivost a lásku - vyjmouc Jozífka. - Ona myslívala vždy, že se kostelník rovná panu páteru - a m la p ed ním velikou vážnost, vždy chodíval oble - en jako pan páter, v kostele m l všecko pod sebou, když dal n kterému chlapci nepovedovi v kostele pohla - vek, nesm l ani hlesnout, a sousedé když cht li cosi u pana fará e, vždy se stavili d íve na poradu u kmotra kostelníka. „Musí být ten pan kostelník už p ece n co hodného," myslilo si vždy d v e, ale od té doby, co jí tak nehezky dvě e ukázal a Lišaje švihl, že k u e kus cesty po t ech skákal, od té doby si myslívala, kdykoli ho vi - d la: „Nejsi, pane, nic hodného."

Jak zcela jinak to bylo, když si vzala Elška Báru s sebou na faru, a to bývalo ve tvrtek a v ned li. Jak zvone ek zazn l, d ve ka otev ela, pustila d v ata, t ebas i Lišaje, domácí pes dob e s ním se znal. Potichounku šly d v - ata do eledníku a vlezly na pec, kde m la Elška svoje hra ky a panny. Pan fará , starý pán již, sedával na lavi - ci za stolem, m l p ed sebou ležet pikslu, modrý šátek kapesní, a hlavu op enou o ze maje, vždy d ímal. Jen jednou byl vzh ru; tu mu b žela Bára políbit ruku, - a on ji pohladil po hlav ka: „No jsi hodná; jd te si hrát, jd te, d v átka!" - Také panna Pepinka, sestra pana fará e, byla hodná. Ona velkých e í s Bárou nenad - lala, a koli se sousedkami ráda mnoho mluvila, ale vždy jí dala veliký kus chleba s medem nebo buchtu k sva - in , v tší než Elšce. Panna Pepinka byla nízká oso - bi ka, ujímaly se na ní dary boží, byla tlustá, ervená,

na brad m la bradavici a trochu plativé o i, ale za mladých let - jak sama íkala - bývala prý hezká, což vždy kostelník dosv d oval. Nosila dlouhé šaty (panské) s krátkým životem, zást ru na celé kolo, s velikými kapsami, po boku náru klí . Šedivé vlasy m la vždy p kn uhlažené a na hlav ve všední den hn dý šátek s žlutým okolkem, v ned li žlutý šátek s hn dým okolkem.- Panna Pepinka oby ejn šukala po dom nebo na poli; p edla nebo s brejlama na nose záplatovala, v ned li po ob d si také vždy trochu d ím-la a po nešporu hrávala s panem bratrem a kostelníkem mariáš. Ona ale málokdy íkala „pane brat e“, oby ejn „velebný pane“ Panna Pepinka byla hlava domu, co ona cht la, to se d lo, co ekla, m l každý v dom za neomylnou pravdu, komu ona p ála, tomu p áli všick-ni.

Elška byla mazánek panny Pepinky i velebného pána, a co Elška cht la, to cht la i panna Pepinka, koho Elška si zamilovala, toho i Pepinka návid la. Proto nedostala Bára na fa e škaredého oka, proto byl i Lišaj trp n, ba kostelník, nemoha psy jinak vystát, Lišaje pro dobrou v li mnohdy pohladit cht l, ale Lišaj nemohl kostelníka vystát a vždy na vr el.

Bára byla všecka š astná, když mohla být na fa e - V pokojích se vše jen lesklo, bylo tam nastlaných do stro-p postelí, krásných obrázk , vykládaných truhel; v zahrad plno kv tin, zeleniny a dobrého ovoce. Na dvo e dr beže, jaké by si kdo p ál, a v chlív doby-tek, že se bylo radost na podívat. Pastý Jakub m l z farského dobytku nejv tší pot šení. A v eledníku na peci, co tu p kných hra ek, a Elška nikdy neplácala kolá e z hlíny, nesykala cihlou a vápnem, m la vždy dob-rých v cí na va ení, a co se ustrojilo - sn dlo se.

Jak neměla být Bára v takovém domě ráda, ale jí byla nadevšecko milá Eliška, ba mnohdy se jí zdálo, že ji má radši než tátu, kdyby Eliška tebas v pazdern bydlela, ráda by u ní Bára bývala. Eliška ani jedenkrátě Bá e se neposmála, mla-li co dobrého, rozdělila se s ní a často vzala Báru okolo krku a řekla: „Báro, já t mám tuze ráda.“ - „Ona mne má tuze ráda, a je p ece tak krásná, je fará ovic, všickni lidé říkají jí vy, i pan kantor i kostelník, - a ti druzí se mn posmívají," opakovala si Bára a v duchu vždy Elišku za laskavost její objímala a líbala, ale v skutečnosti se ostýchala, a koliv by ráda byla vroucí sv j cit najevo jí dala.

Když se po louce honily a Elišce se rozpletl vrko , tu prosívala Bára: „Nechte, Eliško, bych vás zapletla, vy máte hebké vlásy jako len, já vás ráda zaplétám." - Když to d v e rádo dovolilo, s libostí se probírala v hebkých vlasech, krásu jejich obdivovala, jsouc pak s pletením hotova, p ehnula sv j hrubý vrko kup edu, p irovnala k Eliš inu kouc: „To je rozdíl." - Ano, Eliš iny vlasy podobaly se vedle Bá iných zlatu vedle kaleného ocele. A p ece nebyla Eliška s nimi spokojena a p ála si mít tak erné jak Bára.

Když p íb hla Eliška k Bá e n kdy a jisty by byly, že je nikdo nevidí, šly se koupat. Eliška byla ale bojácná, a jakkoli Bára ujiš ovala, že se jí pranic nestane, že ji bude držet a nau í plavat, p ece nešla do hlubší vody, než co po kolena dosahovala.

Po koupání utírala jí Bára ráda nohy svojí hrubou zást rou, sevrouc pak malé bílé nožky do silných p stí, políbila je a se smíchem řekla: „Bože, jsou to nožky, m kounké, mali ké! Kam by se to d lo, kdyby to m lo boso chodit. - Hle!" doložila, p irovnávajíc svoji opálenou, rozedranou nohu, plnou mozol k Eliš in bílé nož-

ce. „A nebolí ti to?“ ptala se Eliška, sahajíc po tvrdé k ži zpod nohy s outrpným citem. „Dokud nebyla k že jak podešev, bolívaly mne nohy, ale te ani ohe pod nohou necítím,“ skoro s hrdostí Bára odpov d la a Eliška se jí velice divila.

Tak se ty d v ata mile t šily; asto se Jozífek k nim p idružil, když strojily hody, musíval p inášet, co pot eba bylo, strouhat a krájet, kdy hrály na vlka, musel být ovcí, p i vým nách hrnce vozit. Ale on si ze všeho nic ned lal a p ece jen nejrad ji u d v at byl.

P ešel d tem dvanáctý rok a konec u in n d tinským jich radostem; Jozífka dal kostelník do m sta na studie, cht l mít z n ho pana pátera; Elšku dala panna Pepinka do Prahy k bohaté, bezd tné tet , aby se nau ila zp - sob m, a teta aby nezapomn la venkovské p átele. Bára z stala s tatíkem a Lišajem sama.

(II)

Život na venkov plyne tiše, bez hluku a šumu, jako lu ní potok; t i léta minuly, co Elška do Prahy odjela. Zprvu ani panna Pepinka, ani pan fará odvyknout nemohli - stýskalo se jim nesmírn , když ale kostelník namítl, pro se Elška z dom posílala, íkala panna Pepinka velmi moud e: „Milý Vl ku, lov k nesmí žít pro dnes, musíme myslet na dále. My - nu copak - my už, dá Pán - b h, ten život n jak protlu em, ale Elška je mladá, na tu dlužno myslet. Peníze zachovat, ty m j milý bože - z ehopak! - Trocha pe in, vybytí - to je všecko, co n - kdy po nás dostane, - a to je málo. Sv t se ohlíží po t chto (p itom rozev ela Pepinka dla a druhou rukou d lala na ní pantomimu po ítání) - a pražská teta jich má - nepo ítáných. Snad sejí Elška zalíbí; jen

k jejímu dobru ji tam necháváme." - Pan kostelník dal pann Pepince zcela za pravdu.

Paní teta pražská stonala mnoho let; od té doby, co jí manžel zem el, - vždy psala panu švagrovi a pann švagrové, že je živa jen na lékách, a kdyby neznal léka její p edob e její náuru, že by dávno ležela na svátém poli. Najednou ale psala Elška, že má paní teta jiného léka e, ten že jí radil, aby se každodenn koupala v studené vod , hodn chodila, dob e jedla a pila, že bude hned zdráva. Paní teta že ho poslechla a že je zdráva jako rys. „Hm, jaké to novoty. - No, když je tomu tak, m že Elška hnedle dom p ijet." - Jak panna Pepinka cht la, tak se stalo. Ješt ten samý den musel pacholek vytáhnout kolesku z kolny, dovézt ke kolá i a panna Pepinka umínivši si sama pro Elšku jet. - Vynesla si z komory klobouk, aby si ho prohlídla, jestli škodu neutrp l. Ano, panna Pepinka m la také klobouk, dostala ho p ed desíti léty, když byla v Praze, od paní tety, ve Vestci nikdo ji v n m nevid l, ale když jela do blízkého m sta na d - kanství na pou s panem bratrem, to si ho nasadila, a do Prahy musela ho vzít též s sebou, aby, jak íkala, neplo-dila paní tet v šátku ostudu.

Druhý den byla koleska spravena, t etí den poru ila Pepinka, aby ji namazali, kon dali okovat, tvrtý den lou ila se s hospodá stvím, poslala pro Báru, by za její nep ítomnosti dohlídla, pátý den asn zrána nakládala se na kolesku obrok pro kon , strava pro pacholka, ás- te n i pro pannu Pepinku, koš vajec, hrnec másla a podobné dárky pro paní tetu, škatule s kloboukem, uzal šat , a po mši svaté schovala se po dlouhém lou ení a na izování do kolesky i panna Pepinka, pacholek švihl do koní a s Kristem pánem vydali se na cestu. Kdo zhlídl starožitnou kolesku, která se podobala k ídlaté-

mu kotli, visícímu mezi ty mi koly, zdaleka smekal, a - koliv pannu Pepinku, zavinutou v kolikero šátkách, v hluboké kolesce, mezi všelikým ná adím, a kup sena, která nad ní n la, ani vid t nebylo. Ale sedláci znali kolesku, jich otcové již znali ji a povídávali si, že ta koleska Žižku pamatuje. -

Nikdo se vroucn ji na p íjezd Elš in net šil jako Bára, nikdo na ni také vroucn ji nemyslíval než ona, nikdo více o ní nemluvíval; když nem la s kým, hovo ila s Lišajem, slibovala mu, až se Elška vrátí, jak se bude mít zase dob e, ptala se ho, zdali se i jemu nestýská. Panna Pepinka i pan fará v d li, jak Bára Elšku miluje, a p áli jí též. Když se jednou panna Pepinka trochu roznemohla a Bára ji s nevj tší ochotností obsluhovala, p esv d ila se o dív in v rnosti a dobrosrde nosti tak, že šiji v as díla na faru brala na pomoc k své ruce, a kone n tolik d v ry do ní m la, že i klí od špižírny jí sv ila, což byl u panny Pepinky nevj tší d kaz náklonnosti. Proto také odevzdala jí dohled nad domem, když odjela, emuž se všechny hospodyn náramn divily a za ež se kostelníkové na Báru ješt více popudila. Hned se zase povídalo: „Vidíme, takoví nepoda enci mají z pekla št stí, - jak se tam na fa e uhnízdila.“ - Myslely tím Báru. Nepominul p edsudek proti ubohému d v eti; ona se ani nestarala, mají-li ji lidé rádi, ili nemají, nedotírala se mezi chasu ani k hraní, ani k tanci, hled la si své práce, svého starého táty a fara byla její Praha.- Ozývaly se po vsi hlasy, které pravily: „Ta est se musí tomu d v eti dát, že jí není v obratnosti a síle málokterý chlapec rove , d v e pak žádné. Kterépak by unesla tak plná v dra vody a ješt si s nimi šla, jak by jí hráli. -As dobyt看, kdo tak umí? - K í býk, kráva i ovce, všecko ji to poslouchá, ona zm že všecko. Taková d vka je

v hospodá ství pravé boží požehnání." Ale kdyby se byl kterýkoliv chlapec ozval: „Já bych si ji i za ženu vzal," tu hned k i ely mámy: „Nene, chlap e, tutu nám nevod' do rodiny, lov k nem že v d t, kterak to dopadne, a divous je.“ -

Opravdu se tedy o d v e ucházet žádný z chlapc ne-sm l a žertem si netroufal. Bára nedala s sebou vládnout, aniž si dala p knými slovy o i zasypat. Nejvíce ji nenávi-d la kostelníkové, a koliv jí Bára jakt živa nak íž stéblo v cestu nevložila, ba naopak dob e inila tím, že Jozífka p ede mstou chlapc chránila. Jak dostal který chlapec v kostele od kostelníka pohlavek, zajisté ho vrátit cht l Jozífkovi. Ale kostelníkové m la zlost na Jozífka, že je bluma a nechá se bránit od d v ete, že má to d v e rád; m la zlost, že chodí Bára na faru a že ji mají i tam rádi. - Ona by zajisté byla ji z fary vypíchala, kdyby panna Pe-pinka nebyvala pannou Pepinkou, - ale Pepinka si neda-la do kaše foukat - nanejmén od kostelníkové. Jednou ud lala kostelníkové s u itelkyní na pannu Pepinku klep a od té doby spolu dob e neva ily, a koliv d íve jedna ruka bývaly. - Pana VI ka panna Pepinka mnohdy za to sekla kouc: „Ach špi atý n sek rád podrývá," což padalo na kostelníkovou, - ale VI ek býval na fa e vždy berán-kem a jen doma pravým VI kem.

P ešly dva, t i, p ešly ty i dni, co Pepinka odjela, Bára nemohla se do kat. „Bože, jemnostpane, jakpak daleko je do té Prahy?" zeptala se Bára pana fará e; když se byl odpoledne vyspal, to býval v nejlepším rozmaru. - „M j strpení, d v e, ješt tu být nemohou. Dvacet mil, to je kus zem , - t i dni pot ebujou tam, dva dni se tam Pe-pinka zdrží, a t i dni na zpáte ní cestu - spo ítej si to.“ - Bára po ítala dny, a když tvrtý den nastal bylo na fa e chystání a Bára ítala již jen hodiny. Kone n po desáté

ven vybíhala vyhlížet, slunce již zapadalo a táta domy
hnal, ukázala se na silnici koleska. - „Už jedou!“ křikla
Bára, že to po celé fa e zaznílo. Pan farář vyšel před
vrata, pan kostelník za ním; Bára byla byle ráda před
jíždějícím vstoupíc, ale ostýchala se, byla z místa
na místo, a když se koleska již k samé fa e blížila, pře-
šla na ni úzkost, srdce jí tlouklo, hrdlo se jí stahovalo,
horko i zima jí pocházela. - Koleska se zastavila u vrat;
nejdříve se z ní vyvalila panna Pepinka a za ní skoušela
štíhlá postava ržotvá něho dříve, na níž farář, kos-
telník i chasa se zahleděla. Kdyby byla panu farářem
byla okolo krku padla a strej kým ho nazvala, nebyli by
věřili, že to Elška. - Bára z ní oka nespustila, když se ale
Elška strej kovi z náruči vyvinula, k ní přistoupila, za ob-
ru její uchytila, a vzhledem do očí jí hledíc, svým lahodným
hlasem pravila: „Báro - Báro - stýskalo se mi po tobě!
Jak jsi se měla - je Lišaj ještě živ?“ - tu se pustila Bára
do pláče a plakala, až jí srdce usedalo a nemohla ani
odpovídat. - Po chvíli teprve si vzdychla: „No, jen když
jste zde už, milá Elško!“ vzdychla. Pan farář opakoval
po Báře: „No jen když jste již tu. Stýskalo se nám.“ - „Chcete
tam zdržet ještě den,“ povídala panna Pepinka, kladouc
kostelníkovi, Báře i služce všeliké věci z kolesky
do náruči, „ale šlo mi tu o vás, pane bratře, abyste tu
nebyli sami. Také bychom nebyli vystačili s obrokem,“
dodala. - Kolesku dali zase do kolny na odpočinek, pan-
na Pepinka uložila si klobouk do komory, tak neposkvř-
něn, jak ho byla vzala, - uložila, co byla s sebou přines-
la, a rozdala dárky. Bára dostala přkné pentle k sukni
i do vlasů a od Elšky korále na krk. - Elška si také přk-
něho odvěšela, ale tím by se byla nezalíbila, kdy-
by nebyla nazpět z Prahy přivezla svoje nezkažené, dob-
ré srdce. - Nezměnila se.

„Ach Báro, tys vyrostla!" bylo první, emuž se Elška divila, když m la kdy s Bárrou promluvit a jak náleží si ji prohlídla. - Bára byla o hlavu v tší než Elška

„Ach Elško, vy jste ještě taková hodná, jako jste bývala, ale jste ještě hez í; kdyby to nebyl h ích, ekla bych, že jste podobná k Panence Marii na našem oltá i."

„Jdi jdi, co to mluvíš?" ok ikla ji Elška nikoli ale p ísn , „ty mi lichotíš."

„Bože chra , mluvím, jak srdce velí, já se nemohu pohledu na vás ani nasytit," up ímn ekla Bára.

„Milá Báro, kdybys p íšla do Prahy, tam je p kných d v at!"

„Ješt krásn jší než vy?" divila se Bára.

„Baže krásn jší," vzdychla Elška.

„Jsou hodní lidé v Praze? - Je tam krásn ? - Líbilo se vám tam?" ptala se po chvíli Bára.

„Ke mn byli hodní všickni, tetinka, u ítelka, všechny m rády m ly. - Ráda jsem tam byla mezi nimi, ale také se mi stýskávalo po vás a p ála jsem si, abys ty u m byla. Ach milá Báro, tam je krásn , že si to ani pomyslit nem žeš! - Když jsem vid la Vltavu, zámek, krásné kostely, velikánské domy, zahrady - strnula jsem. A lidu chodí po ulicích jako o procesí, n kte í vystrojení i všední den, jako by svátek byl, ko áry jezdí ustavi n , hluku a zvuku, že neví lov k, kdo je s kým. No, po kej, až p es rok pojedem tam spolu na pou ," doložila Elška.

„Co bych já tam ínila, lidé by se mi vysmáli," mínila Bára.

„Nev tomu; tam si na ulici jeden druhého nevšimne, jeden druhého nepozdraví."

„To se mi nelíbí, to je divný sv t," divila se Bára. Druhý den - byla ned le - ustrojila se Elška p kn , na hlavu posadila si ervenou aksamitovou epi ku, což práv

v mód bylo a velice jí slušelo, a šla na hrubou. Všechny zraký byly v kostele jen po ní obráceny a mnohý z chlapců si myslel: Za tebe, d v e, sloužil bych t ebas dvakrát sedm rok , kdybych v d l, že t dostanu.

V kostele bývala Elška vždy pobožná, nevšímajíc si nikoho kolem sebe, tak i tenkrát, ale když šla z kostela po vsi, teprv ohlížela se kolkolem, pozdravovala se s vesni any, kte í se k ní hrnuli, vítajíce ji z Prahy, popptávala se, jak se jim vedlo po všecky asy, a zodpovídala jejich otázky. Mnoho se p ece za ty t i léta zm nilo, jakkoli se to vesni an m ani nezdálo. - Tu i tam nebylo sta e ka neb sta enky, kterýchž vidívala Elška ned lního asu sed t na záspí neb v sad a vyh ívat se na slune ku. V kole veselé chasy chyb l ne jeden párek, staraje se již o svoje hospodá ství. D ti batolily se v tráv , jichž Elška neznala, - mnohá hlava zb lela, jež šedivá jen byla, - vrstevnice pak Elš iny s chlapci se vodily, nejsouce považovány již za nedosp lé. - Avšak i Elšku žádný neoslovil již „Elško“, každý p idal k jménu i název „panno“.

Když se slyšela Elška takto oslovena, zbarvila se jí výše tvá tímto názvem - vyslovili prostí vesni ané, co Elška posud sama nev d la, totiž že není více dítk . V Praze íkali jí zpo átku sle inko, pozd ji sle no. Zprvu m la, že to posm ch, slyšíc ale, že to obecní titul pro d v ata, nechala si tu módu líbit. - Titul „panno“ ji ale více ctíl, výše ji povznášel, to dob e cítila, proto jí polil r m nec panenského studu.

Také kostelníkov vyšla na práh, a když šla Elška kolem, zvala ji dovnit . Elšku m la ráda, a koliv pannu Pepinku nehrubnávid la. Vyptávala se Elšky, jak se m la v Praze, jak vyhlíží oltá svátého Jana na Hrad , zdali to pravda, že most zlatém dlážd n, a když jí Elška na vše

odpovídala, prohlížela si ji od hlavy do paty, ani nitka neušla t m jedovatým o ím. Elška se ptala na Jozífka - „Ach ten se dob e u í, první je ve škole, a roste jako z vody. Mnoho - mnohonáctekrát vzpomn l na vás, pan-no Elško, kdykoli tu na prázdninách býval; stýskalo se mu, nem l ani s kým se povyrazit. S chasou zdejší, to se pro n ho," mínila kostelníková; „už nesluší, když je žákem". Elška byla sice jiného mín ní, ale ml ela. - Odpoledne šla Elška navštívit Báru.

Pastýrna byla malá chalupa, nejmenší z celé vsi, ale snad nebyla mimo fary nikde v tší istota jako tam. St l, lavice, dv židlice, lože, truhla a stav byl všecek nábytek, byl ale istý jako sklo.- Zd bílé jako k ída, strop udrhnut leštil se, jak by z o echového d eva byl. -Na zdi n kolik obrázk a za nimi zelené letorost , v poli ce lesklo se n kolik žbáne k a talí , všechno to památky mat-iného v na. Malá okénka byly v let vždy otev ené a v nich ve st ípkách kvetly bazalky, fialy i rozmarýna. - Podlaha nebyla d ev ná, byl to jen utlu ený mlat, ale Bára pokryla si ji rohoží, kteroužto sama si upletla.

U chalupy bylo kousek sadu a malinká zahrádka kv t-ná, jež si Bára p stovala; všude a na všem bylo vid t, že obyvatelé chyžky málo pot eb znají, stvo ení ale, které v ní vládne, že není prosto krasocitu.

Ani jediné d v e ve vsi, nevyjímajíc služebné, necho-dilo si tak prost jako Bára, ale ani jediné nevyhlíželo celýtýhoden p i práci tak ist jako ona. Košile její, u krku a u rukou sebraná, velmi hrubá byla, ale bílá vždy jak padlý sníh. Suknice tmavá, vln ná, zást ra též hrubá, plát ná, byl celý její od v, v ned li jen se obula a vzala šn rova ku, v zim p idala vln ný kabátek. Ozdoba její byla lemovka na sukni, ervený kaloun u zást ry, er-vené stužky v erných vrko ích, které jí po zádech dol

visely, skoro pod kolena. Dvata jí mnohdy vytýkaly, že chodí po celý týhoden rozpásaná, ale ona je p ece neposlechla, bylo jí volno tak, a Elška jí vždy íkala, že jí to lépe sluší bez šn rova ky. - Bez marnosti není nikdo, ani Bára bez ní nebyla!

Veliké pot šení m la Bára, že ji Elška navštívila; vodi-la ji všude, chlubila se jí s zahrádkou, vedla ji do sadu, na pole i na louku k tátovi, který se nemohl Elšce vynadivit, jak vyrostla, zkrátka pochodily všeska místa, kde se p ed t emi roky honívaly. Pak se usadily do sadu, Bára p inesla na misce smetany, v níž nadroben byl erný chléb, postavila ji do trávy a jedly s Elškou jako p ed asy. P itom jí vypravovala Bára o svojí erné kráv , o Lišajovi a p išla e na Jozífka. - „A ješt t nem že VI ková vystát?“ ptala se Elška.

„Ba nem že, jako by jí s l do o í sypal, když mne vidí, a když neví nic jiného, haní moje o i, že prý koukám jako pulec.“ - „Nehodná za to!“ hn vala se Elška. - „Ba nehodná, dokonce když jí neubližuju. Onehdy jsem ale dostala zlost: poslala jsem jí zrcadlo, aby se d íve na svoji krásu podívala, nežli jiného haní.“ - „Dob es ud lala,“ smála Elška, „ale pro se jen na tebe hn vá?“ - „Ech habrovina, ona svým baziliškovým okem každého uštke, nejen mne. Ale snad se proto hn vá, že jsem u vás v p kn jším sv tle než Jozífek a že mne Jozífek rád má. - Chudák vždy je bit, když se doví matka, že byl u nás. Dost se mu namluvím, nechote k nám, a p ece p ijde, nemohu tedy za to.“

Elška ml ela, po chvíli se ale ptala: „A máš ty Jozífka ráda?“

„Pro bych ho nem la mít ráda, každý kdá e na n ho, chudáka malého, jako na mne, a on se bránit neumí, je mi ho líto.“

„Což je posud takový, jaký byl? Vždy ekla VI ková, že vyrostl.“

„Lišajovi do podvazk ,“ usmála se Bára, hned ale pravila útrpn : „Kterak má r st, když dostane od mámy víc buchet do zad než do žaludku.“

„A co tomu íká VI ek, vždy je to jejich syn?“

„VI ek a VI ková jedno pásmo. Mají zlost, že by nerad Jozífek panem páterem byl. - Ty m j panebože, jako by za to mohl, že se mu to te nelíbí; - vždy nevolná služba Pánubohu milá by nebyla.“

„Pravda že ne,“ dosv d ila Elška. - Ješt se za n kterou chvíli d v ata bavila, pak vyprovodila Bára Elšku dom a od té doby chodívaly zase k sob , a koliv více na peci s pannami nehrávaly.

P átelství t ch dvou d v at nebylo ale sousedkám vhod, za aly si povídat, pro se panna Elška jen s pastý ovic druží, že se to pro ni nesluší, že by m la spíše s rychtá ovic, konšelovic a jinými se družít. Schvál- n se o tom mluvilo hlasn , aby se to doneslo pann Pepince k uším. - Pannu Pepinku to domrzelo. - Radno nebylo susedky popudit; mezi chasu necht la ale zase panna Pepinka Elšku poslat, d v ata zvat k sob na faru nebylo též jaksi slušné, i mluvila o tom s Elškou. Elška krátce rozhodla, že p jde n kdy vesnická d v ata navštívit, že však Bára z stane její nejmilejší družkou. - Panna Pepinka nem la ni eho proti tomu, nebo m la Báru z mnohých p í in ráda. M la za to, že se Bára sotva kdy provdá, že tudy z stane ona její pravou rukou, když by se Elška provdat m la. - Panna Pepinka m la pro Elšku ženicha za lubem, ale nikdo o tom nev d l, ani sám pan fará . Byl to správ í ze susedního panství, pann Pepince se ten loví ek líbil, i zdálo se jí, že by to bylo pro Elšku šikovné zaopat ení - Panské pole

hraniily se zádušními a pan správce, když zašel až na ten konec, vždy se staví na fa e. - Elška neměla o štěstí, které jí tetinka v duchu chystala, ani zdání a její hlavinkou probíhaly zcela jiné plány nežli ten, státi se paní správcovou; nepoví o nich posud ani Bá e. - Než Bára vidívala Elšku často zamyšlenou, smutnou a z toho hádala, že jí cosi na srdci leží; myslela si ale: Však se treffi doba, kde mi to poví. - Nemejlila se Bára. - Navzdory tomu, že sousedky Báru v špatném svítle Elšce ukázat se snažily, rozpustilých jí spílající, přece Elška Bá e více všíla než jim a jí ráda měla jako kdy jindy. Před svátým Janem Křtitelem ve víře sešly se do dvíř a Elška ptala se Bány: „Budeš házet zítra v neek?“ - „Neházela bych sama, chcete-li ale, přijte před sluncem východem k nám, pojedeme spolu.“ - „Přijdu!“

„Ráno před sluncem východem stála Elška již v pastýřovic sadu, Bára vedle ní; vázaly na obroučky z vrbových proutků bílé, modré a červené kvítí. „Na koho budeš myslet?“ ptala se Elška Bány.- „Milý bože, nemám na koho,“ vzdychlo si dové. „Hodím nazda b h v neek, popluje-li za vaším. Pálala bych jen, až se vdáte, Elško, s vámi jít.“

Elška se zamýšlela, r m nec polil jí tvář; po chvíli povídala, podávajíc ruku Bá e. „Tu moje ruka, že zstanem pohromadě, jestli ty se nevdáš; já se vdávat nebudu,“ doložila s povzdechem. - „Kterak to mluvíte, Elško, mne málokdo miluje, vás každý, - vy budete bohatá, já jsem chudá, vy jste krásná, já jsem nehezká, vy uená, já sprosté, hloupé dové - a měla bych myslet na muže a vy ne?“

„Tetinka mi vždy říkala, že to přijde na libost, jednomu svítí karafiát, druhému rže, třetímu fiala; každé kvítíko najde svého obdivovatele, každé má svoji krásu. -

Nesnižuj sebe, nepovyšuj mne, jsme si rovny. - Nebudeš opravdu na žádného z chlapců myslet, ani jsi posud nemyslela?" - „Nene," zavrtla Bára hlavou, usmavši se, „na žádného nemyslím, a když mi přijdou na zálety, zkrátka je sprovodím. Pro pak bych si myslila, pro zlatou svobodu vázala!"

„Kdyby ty ale ne který z nich rád měl, tuze rád, a ty jeho, pak bys přece vázat se?" ptala se Elška. „Což nevíte Elško, jak to chodí? - dříve by se jeho rodiče s mým tatínkem, mnoho-li mi dá, nežli by směl chlapec si mne vzít. U nás v na není tolik, aby se ním kteří rodiče spokojili, a z milosti přijít do statku nechci, raději bych si mlýnský kámen na krk uvázala a dočeka se. - Kdybych si ho dobrovolně na krk vložila, musela bych sama sobě bláznovat. - Jestli lajou te na mne, pak by láli dvojnásob. A nechť jsem jaká jsem, kytici mám za pasem," dodala zpívajíc a zastrkujíc za pas kytici z kvítí, co zbylo z věnce. Pak ale ukazujíc na ranní šeráňky, pravila: „Svrchovaný šas!"

Rychle došla Elška v noci a obě dívky pospíchaly k blízkému mostku, který vedl přes jezero na luhu. - Uprostřed mostku se zastavily. „Ho me zároveň," pravila Elška, držíc věnec nad vodou. - „Tedy!" zvolala Bára, odhodivši věnec nad vodou. - Avšak věnec, silným ramenem odhozen, nedopadl vody, zůstal viset na větvě, okamžení zůstala Bára zaražena, pak ale odhodlaně pohodila hlavou koutkem: „Nech tam viset; přikni to kvítí, větev sluší." - Elška ale nespustila oko ze svého věnce; věnec, tělesoucí se rukou dolů spuštěný, točil se okamžení na jednom místě, pak ho uchvátila vlna, podala druhé, tak těšit, neslyš ho dále a dále, až zmizel do vody.

Elška sepnuté ruce položené majíc na zábradlí, dívala se planoucím okem i tváří za věnec, jak ho proud

daleko unáší, Bára podep ena t lem o zábradlí, též za ním ml ky hled la. „A tv j v ne ek uvázl zde; vidíš, že se vdáš zde!“ ozvala se Elška, obrátíc se k Bá e. „Dle toho bychom ovšem nem ly býti pohromad ; já m la bych z stat zde, a vy p ijít daleko od nás. Nev ím tomu ale; lov k míní, pánb h m ní.“

„Ovšem,“ ekla Elška hlasem skoro smutným a sklopila s povzdechem o i na vodu.

„Tedy byste, Elško, tak ráda daleko od nás se dostala, nelíbí se vám zde?“ ptala se Bára a temnomodré veliké její oko zpytav pohlíželo do Elš iné tvá e.

„Což si to myslíš,“ šeptala Elška, nepozdvíhnouc oko, „líbí se mi tu, ale...“

ale tam daleko je n kdo, po n mž se mi zde stýská, za tím bych ráda, vi te, Elško?“ doslovila Bára, a položivši hn dou svoji ruku na b lounké rám d v ete, hled la jí s usmáním do tvá e. Elška popozdvihla o i k Bá e, usmála se, ale zároveň pustila se i do plá e. „Tíží-li vás n co, sv te se mi, u mne to z stane pochováno jako v hrob ,“ pravila Bára. Elška položila ml ky hlavu na Bá ino rameno, obejmula ji a jen plakala; Bára jemn jako matka svoje d cko k sob ji p ivinula, líbajíc rusé její vlasy. Vysoko nad hlavami d v at sk ivan p je se vznášel, nad vrcholem zelených les vycházelo slunce a polilo zlatou zá í zelené údolí. - Jakub vyšel p ed pastýrnu a trouby pastý ské hlas p ipomn l d v ata, že je as, aby šly dom .

„Po cest si to povíme,“ pravila Bára, vedouc Elšku za ruku z mostku na lu ní cestu.

„Ale kterak jsi to poznala na mn ?“ ptala se Elška.

„I bože, to se lehkó pozná. Býváte zamyšlená, n kdy smutná, a zase vám lí ko zá í; jak jsem vás pozorovala, myslela jsem hned, že vám n co musí být. Uhodla jsem.“

„Jenom jestli na mn tetinka to nezpozoruje a ptát se mne nebude," ouzkostliv pov d la Elška; „ona by se hn vala, nelíbil by se jí," doložila.

„Zná ho?"

„Vid la ho v Praze; to je on, co tetinku pražskou vyho-
jil."

„Ten doktor? Vidíme; vy jste n kolikrát mi o n m poví-
dala, jak hodný to lov k, co se tedy pann Pepince p i
n m nelíbí?"

„Nevím, ona jen na n ho laje, a že jí protivný," skoro
pla tiv povídala Elška.

„Což není libný?"

„Ach Báro," vzdychlo si d v e, „tak krásný lov k není
v celém okolí jako on.“

„Snad není bohatý?"

„Bohatý? To nevím; ale co z toho. K emu bohatství."

„To je pravda, ale tetinka bude chtít, abyste si vzala
bohatého a dob e se zaopat ila"

„Nene, Báro, já si žádného jiného nevezmu, rad ji bych
um ela."

„No, vždy tak zle nebude; a by i nebyl bohat, však
ona si dá panna Pepinka i pan strej ek íci, až jim poví-
te, - že ho máte ráda."

„Já jim to nesmím pov dít, pražská tetinka mi to zaká-
zala, ale slíbila nám, že se postará o naše št stí, i kdyby
tetinka bránila. - P ed týhodnem psal mi, že se na druhý
m síc shledáme." - „Vy si píšete?" - „To je tak; pražská
tetinka neumí psát a je krátkozraká. Hynek - tak se jme-
nuje - vi , že to je p kné jméno?" - „Podivné, ješt jsem
takové neslyšela," mínila Bára a Elška dále povídala:
„Hynek se nabídl, že jí listy na mne bude psát. Ona by

nepsala, leda jednou za rok, ale on ji popohání k tomu, aby mi vždy nějaké vyřízení psala. Však se tomu strej-ek diví, že tetinka tak často píše." - „A jak když strej-ek list te?“ „I hole ku, to my jsme si všechno vymysleli; píšeme tak, aby tomu nikdo nerozumel než my.“

„Je to pěkně hezká věc, když se člověk naučí, já bych to nedokázala.“

„I tomu bys lehko se naučila," mínila Elška. Práv došly k pastýři; vzala Báru za obě ruce, a hledíc jí jasným svým okem do tváře, pravila: „Ani nevíš, jak mi je nyní volno, jako by mi kámen ze srdce spadl. - Nyní mohu s tebou o něm mluvit. Ale," doložila s důvěrným přízvukem hlasu, „ty, Báro, nemáš mi co říci?“

„Já?“ zajikla se Bára a sklopila velké oči, „já nic." - „Pěkně snad slovíčko?" - „Nic, Elško, nic, pouhé sny!" - „Pověz mi je tedy." - „Až někdy!" zavrtěla hlavou Bára, vysmekla ruce z Elšinych, a ukazujíc na chlívačku a boudu, doložila: „Vidíte Lišaje, kterak se stuchá, a běhá se tam ještě obě síť. Měl by je pustit; a vaše krávy také již v stádu, slyším je zvonit. Hned požene tatík kolem. Jd te okolo zahrad, Elško, by vás selky neviděly a nepomluvily.“

„Eh, a si mluví, vždy nedělám nic zlého. Poslechnout, jdu, ale co nejdříve si povíme více," pravila Elška a zmizela mezi ploty.

(III)

Dvě noviny roznášely se po vesnici; v každém statku, v každé chalupě se o něm jiným nemluvilo než o strašidle v zádušním lese a o svatbě panny Elšky s panem správcem.

„Tedy tak záhy zapomněla na první svoji lásku?“ pomyslí si tená . - Ned lej Elšce k ivdu, ona se nezpro-
nevilila ani myšlénkou a umínila si, že rad ji vše pod-
stoupí, než by se stala paní správcovou. I kdyby nebyla
již milovala, pan správce nebyl lov k ten, do n hož by
se zamilovat mohla.

Byl to mužík, jak by ho opekli, postaven na krátkých
nožích. červené tváře jak pivo, i nos takový.
Na hlavě humence, jež ale zakrýval zrzavými vlasy, kte-
ré mu v týle a okolo uší ještě pozůstaly. Oči byly masem
zarostlé a mly tu dobrou vlastnost - zvlášť pro správce
-, že se dívaly zároveň na dvě meze. Nosíval v let
slamný klobouk se zelenou pentlí, rákosku se stápcem,
nankinky, vestu zimní přes prsa sepranou, aby se neza-
studil a košili neušpinil, na krku kartónový šátek
a bílé kové barvy frak, se špičatými šosy a žlutými knof-
líky. Z kapsy visel mu vždy ržek modrého šátku - nebo
pan správčí šupal. Povídalo se mezi vesteckými sed-
láky, že poddaní sousedního panství panu správčímu
bílé kové frak nejdnou za třem vyprášili, než nepi-
šlo to nikdy k soudu. Správce byl velmi bojácný, ale na-
vzdory tomu se ho sedláci přece báli, on totiž nahrazo-
val bojácnost svou lstí a mstivostí, kterou jim pak splá-
cel; k lidem, od nichž jakéhož užítka očekávat mohl, byl
velmi úlisný a zdvořilý, jinak hrubý lov k. Byl také veli-
ce skoupý., jedinou dobrou vlastnost mu nemohl nikdo
upřít, totiž tu, že byl bohat. Ano, bohat byl pan správčí
Kilián Sláma, a to byla ta příná vlastnost, která se pan-
n Pepince přinm líbila; ostatně nemínila také, že by
jeho postava byla nepříná - jakt živi se jí velcí suší lidé
nelíbivali; i to velmi jí lichotilo, že jí pan správce vždy
ruku políbil. Myslíla, že se Elšce konečně také zalíbí, že
mu přivykne; a říkala panu bratru, který o tom plánu ne-

chtěl slyšet, takový muž že si umí ženu vážít více než mladý hejsek, že jí bude na rukou nosit, Elška že bude paní, dobře se mít, a kdyby měl umět, že bude bez starosti. „A já, kdyby měl pan bratr zemít,“ rozumovala v duchu dále, „budu mít kam jít.“ Zkrátka, panna Pepinka uměla to přiknavléknout, aby pan správce za aspoň na faru přešel, že konečně i pan farář proti němu nehož nemluví; přivykl mu, a když nepřešel správce k večeři a po večeři měl hrát mariáš s Pepinkou a kostelníkem nebo uítelem, jako by mu něco chybělo. Elška o Pepinčiném plánu zpočátku ani zdání neměla, slyšela jen chvaloběh na jeho dobrotu a bohatství, jichž si ale tak málo všímala jako dvojně, jež pan správce dosti nemotorně najevo jí dával čím dále, tím byl správce úsilnější a tetinka zjevnější, takže porozuměla Elška, o se tu jedná. Bylo jí to k smíchu; když ale tetinka žertem rozumt nechtěla, přišlo domlouvati jí zařada, i pan farář k tomu radil, aby si správce vzala, tu zařada být smutná, zařada se správci vyhýbat, utíkajíc se s těžkostí svojí k milé Báře. - Bára znala plán panny Pepinky od ní samé, nebo Pepinka chtěla, aby jí Bára nápomocná byla a Elšce domlouvala. Tenkrát ale uhodila na nepravou žílu; kdyby ani byla Elščinu lásku neznala, k tomu by jí nebyla domluvila. Ona sama nevážila si pana správce víc než prachu v ošcích a nebyla by ho chtěla, kdyby jí panství byl podával. - Neřekla Pepince tak ani tak, ale tajně s Elškou se spoličila a sama list, v němž Elška pražské tetě vše vypsala, do města na poštu donesla. Od té doby, co viděla Elška, o se správci jedná, neslyšel od ní vlídného slova, neviděl libého pohledu, - a nikdo by byl neřekl, že dobrá, ke každému vlídná Elška úsečně mluvit dokáže a škaredě hledět. Pokaždé, když pak přicházel na faru, slyšívál po návsi neb kdesi u plotu hanlivě

písni ky, které jakoby schválň na n ho složené a pro n ho schválň zpívány byly. On si ale všechno nechal líbit, když ale jednou Báru potkal a ona tu z istajasna spustila:

Lecjakýs trpaslí ek
na krátkých noži kách
cht l by sob vybírati
v hezounkých hol i kách

tu se zlostí všecek nadržal a nos mu z ervenal jako opanu, když vidí p ed sebou erveno. - Ale což to bylo všechno plátno, pan správec zakousl již všelikou hanbu a posm ch, - zakousl i posm ch d v at, mysle si: Jen po kej, d v e, až t budu mít - a tvoje peníze, - však já všem vyt u zrak!

- Ale pan správec zapomn l, že ani v Hloup tín d íve zlod je nev ší, až když ho chytí.

Jednoho rána roznášelo se po celé vsi, že straší; bílá ženská prý že šla od zádušního lesa, k vesnici, po celé návsi, po lukách, a kdesi u h bitova že zmizela. Kostelníkové se z toho roznemohla, nebo prý to na její okno zaklepalo, a když on k oknu p istoupil, nev da, kdo by to byl, vid l prý patrň bílou postavu s umrl í hlavou, která prý se na n ho ušklíbla a prstem mu zahrozila. Divže to i Vl ek neodstona; ale kostelníkové nemyslila jinak, než že smrt se jí ukázala, že musí do dne a do roka um ít. - Podruh, co v noci no ní stráž m l, též se dušoval, že strašidlo to bylo a že ze zádušního lesa vyšlo. - Lidé vzpomínali, zdali se tam kdo neob sil, když ale ni ehož vymyslit nemohli, mínili, že tam kdysi kdosi zakopal poklad, duše jeho že nemá pokoje a hledá vy-

svoboditele. Hádalo se všelijak a mluvilo se jen o strašidle.

„Já tomu nevím," ekla Bára Elšce, když k ní ten samý den pšla na palouk do lesa, kde Jakub pásl.

„Nech tak nebo jinak, já jsem tomu povděna, zbavilo mne to na několik dní snad nenáviděného hosta. Psal sice strej kovi, že mají žně a tuze mnoho práce, že nebude moci po několik dní přijít, ale chtěla bych krk vsadit, že slyšel o strašidle a že se bojí. On je hrozný strašpytlík a skrze zádušní les jít musí."

„Kýž by ho to tam bylo zaválo, aby více do Vestce nepšel. Já bych vás raději v rakvi viděla než s tím plecháčem u oltáře," hněvala se Bára. „Já nevím, kam poděla panna Pepinka rozum, že vás chce k němu nutit, ona je přece dobrá."

„Ona se o mne stará, abych se měla dobře, to je ta příčina, a proto se na ni nehnevám, ale vzít si ho nemožu, děj se co děj."

„Tak nesmíte; Bůh by vás trestal, když jste slíbala panu Hynkovi, byste ho nedržela. Víte jak se říká: Kdo ty sliby lásky ruší, bůh dá, bůh dá jeho duši!"

„Já je nikdy, nikdy nezruším, a kdyby to léta trvalo," tvrdila Elška; „ale on - on - zdali nezapomene! V Praze je krásných děvčat, jemu rovných. - Ach Báro, kdyby mne zapomněl, já bych se utrápila!" A Elška dala se do pláče.

„Vy jste bloudek, že sama sebe trápíte. Věra jste mi povídala, jak hodný lovec pan Hynek je, jak vás má rád, a dnes byste chtěla o něm pochybovat?" - Elška si utírala oči, usmála se a vrhnouc se vedle Báry do zelené trávy, pravila: „Vždy to byla jen okamžitá myšlénka. - Já mu věřím jako Pánubohu. - Ach, kdybych byla tím ptáčkem, abych k němu letět mohla a požalovat si mu,"

- Bá e napadla hned píse Kdybych byl slaví kem - i pustila se do zp vu, ale nešlo jí to vesele a vpolovic písn náhle p estala, jako by se n eho byla lekla. Také jí tvá e z ervenaly. „ eho jsi se lekla, pro jsi p estala zpívat?" ptala se Elška, ale Bára neodpovídala, hledíc do lesa.

„Báro, Báro," hrozila Elška, „ty p ede mnou vše skrýváš, a já nemám tajné myšlénky p ed tebou, to není hezké od tebe."

„Nevím sama, co bych povídala," odpov d la Bára.

„Pro jsi se nyní ulekla, vždy ty se nebojíš nikoho. Kdo to byl v lese?"

„Snad myslivec," vyhýbala Bára.

„Však ty dob e víš, kdo byl, nadarmo tvoje leknutí nebylo. - Snad jsi vid la strašidlo!"

„Nene, toho bych se nelekla," hlasit se zasmála Bára a chtěla za ít o jiném, ale Elška vždy jen starou nit napádala, až kone n se zrovna ptala, zdali by Bára chtěla si vzít Jozífka kostelníkovíc, kdyby nem l být pánem páterem. - Bára se pustila do v tšího smíchu ještě než p edtím „Bože mne uchovej!" zvolala, „kostelníkové by mi hada uva ila první den. Jozífek je dobrý chlapec - ale mezi nás se nehodí. Není k stádu ani k pluhu, a k v etenu se nesluší. - Leda bych si ho vsadila za ráme ek pod sklo pro podívanou." - Elška se také svému nápadu zasmála, po chvíli pak up ímn se ptala Báry. „Tedy se ti opravdu ještě nikdo nezalíbil?" - „Poslechn te, Elško!" po krátkém rozmyslu ekla Bára. „Lo skou jese trefilo se mi nejednou, že jsem sama s Lišajem pásla. Táta m l bolnou nohu, nemohl dostupit. - Jednou tedy odpoledne pasu, tu se Plavka rychtá ovíc a B ezina Milostovic cosi na sebe rozzu ily a strašn za aly rohy se klát. - To se nesmí nechat rozvzteklit, sice by si rohy zvyvracely.

Chapnu tedy v drob, bžím k ece pro vodu, abych jim hlavy polila; než se k stádu vrátím, p ichází z lesa jakýs myslivec, a vida, že se krávy perou- chce je rozhán t. „Pry , jd te pry !“ k i ím na n ho. „Já si je rozeženu; a vás býk nezhlídn, je zlý!“ - Myslivec se obrátí, ale vtom již také býk po n m se dívá. Našt stí se krávy rozeb hly, když jsem vodu na n chlístla, sice bývalo by myslivci krušno utéci. M la jsem býka co držet a chlácholit, sotva že by tatík ho byl udržel, mne ale poslechne, když mu hrozím. - Myslivec se v lese schoval za strom a díval se; když se pak zase stádo popásalo, vystoupil na pokraj lesa, kde jsem stála, a ptá se mne, í jsem a jak se jmenuju. Pov d la jsem mu. - Podíval se na mne divn n jaks, posmekl, pod koval za moji ochranu a odešel do lesa. - Vidívala jsem ho napotom ješt mnohonáctekráte, ale více s ním sloví ka nemluvila, leda jestli jda okolo pozdravil. - Stával na pokraji lesa, okolo eky chodíval v zim , i do vsi p icházíval; a to celou zimu, celé jaro. Na svátého Jána zrána, když jste vy dom odešla, já pak tátovi vyhán t pomohla, vidím ho p icházet p es luka k mostku Z stal stát, kde jsme my stály, ohlížel se, pak ale sešel z mostku, vlezl do k oví a vid la jsem patrn , že vzal v ne ek, co na vrb uvázl, a za kabát zastr il. - P ed chvílí vid la jsem ho dole u lesa jít, nevím, ím to je, ale když ho vidím, lekn se.“

„A opravdu jsi s ním nikdy nemluvila?“ - „Jak to poprvé, více ani slova,“ jistila Bára. - „Ale máš ho ráda, vid’?“ vypyávala se dále Elška. - „Ráda - jako každého hodného lov ka, který mi není k iv.“

„Vždy nevíš, je-li hodný, kdyžs s ním nemluvila?“ - „Ten zajisté zlý není, ani mu to z o í nekouká.“ - „Tedy se ti líbí?“ vyzvívala Elška. - „Hez ích chlapc ve vsi, ale když musím pravdu íci, tedy ku, že se mi p ece žádný tak

nelíbí jako on. - „asto se mi o n m zdá!“ - „Na lov k
myslívá, o tom se mu snívá.“ - „I ne vždy; sny jsou také
od Pánaboha.“ - „ekni tedy up ímn , kdyby ten mysliv-
vec ekl: ‚Báro, já si t vezmu,‘ dala bys mu slovo?“ -
„Kterak to mluvíte, Elško; on si na mne nikdy nepomys-
lí, dokonce aby si mne cht l vzít - to jsou samé marné
sny a e i - zapome te to. - Hou hou, Plavko, kam to
ležeš. - Lišaji, kde sháníš - nevidíš Plavku v b ezin !“
vytrhla se Bára v e i, vysko ila z m kkého pažitů, by
zatím krávu zavrátila. - Kdykoliv pak pozd ji o myslivci
za ít cht la, Bára vždy uhnula, za ínající o Hynkovi; tou
vzpomínkou v d la že odvrátí Elšku od jakéhokoli p ed-
m tu.

Pan správce byl za n kolik dní zase na fa e; nic neod-
strašilo ho. P íšel ale ve dne. - I na fa e povídalo
se o strašidle, a koliv pan fará nev íl na podobné po-
v ry, p ece myslilo se, že n co v tom v zet musí, nebo
se každý t etí den od jedenácté do p Inoci procházelo,
jak to hodnov rní lidé tvrdili. - Leckomu pohrozilo, a do
oken se podívala umrl í tvá . - Lidé byli tak poplašení,
že zve era již, mimo sm lejších muž , nikdo p es práh
jít si netroufal. Litovali svých h ích , dávali na modlení
za duše v o istci, zkrátka strach p ed smrtí dohnal je
k pokání. - Pan fará sice v kázání proti pov e a bludu
mluvil, ale to všecko nic platné nebylo.

Pan správce, a se nep iznal, tak byl všecek p estra-
šen, že v íhled bledl; a kdyby ho nebyla chtivost
po sli né nev st a bohatém v nu lákala, nebyli by ho
na fa e více vid íli. Cht l mít tedy co nejd ív jistotu; pro-
mluvil s Pepinkou i panem fará em, a maje ujišt ní je-
jich, umínil si promluvit i s Elškou, aby hned po žních
svatbu slavil. Panna Pepinka oznámila Elšce p íchod
pana správce na druhý den a domlouvala jí, aby d lala

moudrou a poslouchala rozumu. - Elška plakala a prosila tetinku, aby ji nenutila k té netvo e, ale Pepinka se velice na ni rozmrzelá; i pan fará , a jí nedomlouval tak jako sestra, p ece ji káral z nevd nosti a nerozumu. - Z Prahy list nep icházel, ani žádná zpráva, Elška nev d la, co si po ít. Radila se s Bárrou; ta ji pot šila, poštvála proti správci, ale to vše nebyla pomoc.

Nastal druhý den - den to, kde domn lá smrt nestrašila -, pan správce p išel nastrojen, vyfint n na námluvy. - Panna Pepinka va ila a pekla od svítání již, aby hosta co nejlepší uctila, p išlo i víno na st l k zasv cení slavného dne. Bára byla též na fa e, a jen domluv její se poda ilo, že Elška jakžtakž na nohou se udržela. Všecka nemocná byla z toho. - Když p išlo k e i, vyjádila se Elška, aby si pan správce p išel za týden pro slovo, doufala, že do té doby zprávu z Prahy obdrží. - Správcovi se ta odpov vytá ející a ta chladná nev sta nelíbila, vid l, že to není v po ádku, ale co m l d lat, ml el a doufal ve svou p íznivkyni, pannu Pepinku. - Navzdory mrzutosti chutnalo mu jídlo i pití jak náleží a tvá e mu jen ho ely. Ten den m l modrý frak, a tudy mu to ješt lépe slušelo. - Schyloval se ve ír, pan správce cht l dom , ale pan fará necht l ho ješt pustit - a po hodin , když zase odejít cht l, ekl pan fará . „Jen po kejte ješt , Vl ek vás p jde vyprovodit, a t ebas také pacholek, m že p ece být, že n jaká sp ež v tom našem lese je.“

Pana správce jak by studenou vodou polil; už mu ani nechutnalo a rad ji by se byl vid l doma na posteli. Jen to ho zdrželo, že s ním p jdou pr vod í. - Vl ek ale m l již trochu v hlav , pacholek p i nalejvání si p ihnul, myslil si: Není to každý den, - i nedbali jít, až bylo již po desáté.- Tu teprv se vypravili na cestu. Správce, strachem

vystřízlivlý, pozoroval, že oba jeho průvodci ochmeleni jsou; šň rovali po cestě jeden sem a druhý tam. Nebylo s nimi řeči, - a pan správce byl v smrtelných ouzkostech, a koliv si ještě naději dával, že strašidlo ten den nechodí.- Ach on se na ten den tak těšil, všecko mu přiknypřipadlo, a všecko se mu zbrýndalo.

Noc byla jasná dost, bylo vidět od vesnice až k lesu; už byli pocestní nedaleko, když tu najednou z lesa vystupuje vysokánská - alespoň se jim tak zdála - bílá postava, přímo k nim. - Správce vykřikl a jako špalek na zem se převrátil; kostelník mžikem vystřízlivěl, dal se na útěk, jen pacholek zůstal jako sloup stát, - když ale postava bílou rukou odhrnula zahalení a umřelí obličeje mu ukázala a zuby nadvycenila, vlasy mu vystaly úlekem, hrůza ho obešla i sklesl vedle správce na kolena. Postava si ho ale nevšimla, silnou rukou pozdvihla správce ze země a zahoukla mu dutým hlasem do uší: „Jestli se ještě jednou na fae ukážeš co ženich, je po tobě věta!“ - To dopověděl, krácela dlouhým, zvolným krokem k dnu.

Zatím vlék, přiběhnuv bez dechu na náves, dopadl ponocného; i vyvolali přivsi. - Srdnatější se osmlil ven, vzali kyje i cepy, kostelník musel na faru pro něco svceného. - Vzali ho doprostřed a brali se na cestu k zádušnímu lesu. Viděli hned u vsi bílou postavu zvolna kráčet, ne ale ke vsi, nýbrž stranou na luka ke hbitovu. Zarazili se na okamžik, pak ale křikem srdnatosti si dodávající, postupovali všichni v jedné hromadě za bílou postavou, která vidouc je, krok zrychlila. - Najednou ale i ona se dala do běhu, křekem, a namstku jim zmizela z očí. - Dali se tedy za ní, majíce již více smlosti. - U mostku se zastavili. „Nco tu leží bílého!“ křikeli. - Kostelník udělal kříd nad mostkem, a když se jim na zvolá-

ní: „Chval každý dobrý duch Hospodina!" nic neozývalo, p istoupl jeden ze sedlák blíže a vid l,- že tam leží jen šat. - Kyjem celý ten balík nakyd l a tak to nesli do vsi; na cest ale vzali s sebou polomrtvého správce, kterého pacholek skoro nést musel, šli zrovna do fary. - Pan fará ješt nespál, a ochotn jim dvě e otev el. - Prohlíželi, co našli, a všickni z stali, jak by z oblak spadli. Byly to dv bílé plachty a hn dá suknice vln ná s ervenou lemovkou. - Suknici znali: „To je divé Bány!" zvolali všickni. „Proklat !" kleli n kte í. „Tot pravý drak!" nadávali jiní, nejh ale ádil správce a kostelník, ti se pomíjeli. - Pacholek jediný smál se ka: „Snáze bych se byl smrti nadál, než že v tom strašidle v zí Bára, je to zatrolená ženská!"

Vtom také do spole nosti panna Pepinka p ibyla; hluk a lomoz vyvábil ji z kom rky, kdy již na l žku odpo ívala. - Zahalena byla v šátku, na hlav m la žlutý prošívaný kominík (epec no ní); musela na sob vždy n co mít žlutého.- P išla s kahancem v jedné ruce a náru í klí v druhé ruce. „Propánakrále, lidi, co se stalo?" ptala se ulekaná. - Z n kolika úst slyšela neslýchanou událost. - „Oh bezbožná, nevd ná holka!" plna ustrnutí zvolala Pepinka. „No po kej, ta nahrabe ode mne, té vyložím evangelium; kde ji máte?" - „Kdopak ví, zmizela nám prost ed i slehla." - „Snad u mostku, jak by se zem pod ní slehla." - „Snad sko ila do vody," ekl pan fará . - „Neslyšeli jsme žblu knutí ani jsme nikoho ve vod nevid li; ale copak to, velebný pane, takové divé dít , to se umí ud lat neviditelné, tomu je ve vod jako v ohni, v pov t í jako na zemi, všude stejn ," pravil jeden soused.

„Nev te takovým báchorám, lidé," káral pan fará . „Bára je odvážné d v e a provád la rozpustilosti, to je

vše, a za to musí být pokáraná. Musí ke mně zítra přijít."

„Přísně pokáraná, veled stojný pane," mýnil pan správce, chvilku se zlostil a posud mu v kostech lámajícím strachem, „přísně, to je trestu hodno, celou obec mít za bláznivou." - „Tak zle to nebylo, vzácný pane," mýnili sedláci, „to se jen ženský splášily!" „Moje žena chudák to odstěhovala, je to bezbožnost k neodpuštění," stýskal Vítek, nepotaje svůj strach jako sedláci. - Z toho měla panna Pepinka takovou radost, že by hned byla Báru odpustila - Pacholek jí ale zase popudil, povídaje: „Co bych zapíral, já se opravdu bál, a teď se hned neleknu, - a báli jsme se všichni. Vy, pane kostelníku, jste sotva domů dolezl a vzácný pan správce padl na zem jako hnělká. Když na mne zuby vycenila, myslil jsem vskutku, to je smrt - není divu, málem jsem trochu hlavu pod víchem - a už jsem čekal, že mne chytí za krk, ale ona popadla vzácného pána, vyzdvihla ho vzduchu a klesla mu do uší: Jestli se ještě jednou na fance ukážeš co ženich, je po tobě!" - Pacholek chtěl ukazovat, jak ho Báru popadla, ale pan správce se uhnul a obličej jeho hrál zelenou do fialova. - To pannu Pepinku hrozně urazilo, sedláci ale odpustili Báru svoje zahanbení za to, co panu správci udělala. - Celé vyjednávání odložilo se na ráno; pan správce zůstal na fance, ale za svítání byl již přes meze.

Když slyšela Elška ráno, věděla se byla Báru pro ni odvážila, prosila střežitelku i Pepinku, aby jí odpustili, že to jen kvůli ní udělala, aby jí pana správce zprostita. - Panna Pepinka nechtěla od plánu upustit, a že Báru správce tak poháněla, to nemohlo se lehce jen odpustit. - „A když si pana správce nevezmeš, ani nit ode mne nedostaneš," hrozila Elšce, ta ale jen rameny pokrčila. - Pan farář nebyl tak svěhlavý; nechtěl neti domlouvati, ale aby

Bá e zcela odpustil, to nemohl sám o sob u init. Ráda byla by Elška k Bá e šla, ale nesm la.

Jakub nev da prani eho o spádech svého d v ete, ráno jak oby ejn vzal troubu a šel svolávat stádo. - Ale kupodivu, jako by p es noc byl všecek dobytek popadal anebo všechny d vky zaspaly, nikde se vrata neotvírala. Šel až k samým stavením, troubil, že by mrtvé z hrobu vyvolat mohl, - krávy valy sice, ale nikdo je nešel poušt t. D vky p išly a povídaly. „Nebudete, Jakube, vyhán t, bude vyhán t jiný!" - „Co je to?" myslil si Jakub a šel k rychtá i. Tu slyšel, co se d je. „Proti vám nemáme ni ehož, ale vaše Bára je divá a selky sejí i bojí, že jim u aruje." - „Což se už n kdy stádu škoda stala?" - „Nestala, ale Bára mohla by se mstít." - „Nechte moje dív í na pokoji," rozhn val se Jakub, „chcete-li mne ve služb mít, budu vám sloužit, ne-li, také dob e, sv t je široký - Pánb h nás neopustí." - „Ned lalo by to dobrotu." - „Tedy si dejte do pastýrny koho chcete a bu te tu spánembohem!" Snad jakt živ Jakub tolik nemluvil a tak se nerozhn val jako tehdy. - Odešel dom . - Báry tam nebylo. Šel odvázat Lišaje; krávu i býka, jež m l na starosti, nechal bu et a šel na faru. - Bára stála p ed panem fará em. „D lala jsi to strašidlo?" vyslychal pan fará . „D lala, velebný pane," neohrožen ekla Bára. - „A pro ?" „V d la jsem, že je pan správce strašpytel. Cht la jsem odstrašit pana správ ího, aby netrápil pannu Elšku, ona ho nem že vystát a um ela by, kdyby si ho musela vzít." - „Pamatuj si, abys nehasila nikdy, co t nepálí; i bez tebe bylo by se to spo ádalo. Jak jsi mohla z m stku zmizet?"

„Dob e, velebný pane; shodila jsem plachty i šaty ze sebe, sko íla do eky a pod vodou jsem kus plovála, tudy mne nikdo nevid l." „Pod vodou plovála!" spráskl

ruce pan fará , „jaké to d v e! A v noci! - Kdo t tomu nau il?“ - Bá e bylo divení fará ovo skoro sm šné. „I velebný pane, táta mne navedl, jak musím se pohybovat, ostatn jsem se nau ila sama. To není žádný kunšt. - Já znám v ece každý kámen, eho bych se byla bála.“ - Pan fará ješt dlouhé napomenutí Bá e dal, pak ji poslал do ledníka, by tam ekala na rozsudek. Poradil se pan fará s rychtá em, konšely i panem u itelem a usoudili tak, když ud lala Bára takové všeobecné pohoršení a tolik se odvážila, aby ve ejn potrestána byla.- Uložil se jí trest ten, aby jednu celou noc zav ena byla v kostnici venku na h bitov . Zdál se to být všem hrozný trest, ale když prý je tak sm lá, že se ni eho a nikoho nebojí, a prý pozná, co je to bát se.

Pann Pepince se ten rozsudek nelíbil, Elška se zd sila a kdejaká ženská se ot ásla hr zou nad tím trestem; ba i kostelníkova byla volna odpustit Bá e a myslila, že bude dosti trestaná pouhým náv štím, jen Báru samu to nepohnulo - trápilo ji více to, že tátu obec vyhání. - Slyšela již, co se mu stalo. - Když jí pan fará ekl, kde má p íští noc noclehovat, vyslechla vše zcela pokojn , pak ale políbila kn zi ruku koc: „Což je o nocleh, spím-li tu nebo tam, já spím i na kamen dob e, h je o tátu, kde ten bude, když mu vzali službu. A táta bez stáda živ nebude, jakt živ mu je zvyklý - on mi um e. Zprost edkujte to n jak, velebný pane.“

Každý se divil, kde to d v e té neohroženosti nabralo, a tu p ece jen v ili, že to s ní není samo sebou a že není Bára jako každý jiný lov k. - „Však jí h ebínek spadne, jen až ve ír,“ mysleli mnozí, ale zmýlili se. Bára byla jen tak dlouho smutná, dokud se nedov d la, že sedláci Jakobovi zase pastý ství vrátili, což pan fará zprost edkoval, odevzdaje mu svoje.

Po obědě, když pan farář dával a panna Pepinka také trochu klímala po nočním rámusu, vykradla se Elška z pokoje a dolů k Báře. - Byla všecká uplakaná, ustrašená; prudce popadla Báru okolo krku - a plakala zase. - „Inu, buďte tichá,“ tšila jí Bára, „jen když vám ten cvrček více nepíjde, a musel by to být lov k beze vší cti, aby pššel, - ostatní se spraví.“ - „Ale ty chudáku, dnes v kostnici, ach bože, já nebudu mít pokoje!“ - „I z toho si pranic nedlejte; spala já jsem u samého hbitova nejednou a mám ho celé noci a dni před norem. - Jen vy spěte! - Proším vás, dejte vzkázat tátovi, aby neměl o mne pražádný strach a Lišaje uvázal v noci, aby za mnou nešel. - Až zítra vám povím celý ten rámus a jak jsem správci nahnila, nasmějte se. Snad dostanete záhy zprávy od pana Hynka. Až se ale vy, Elško, odtud dostanete, pak mne tu nenecháte!“ smutně otázala se Bára. Elška ale stiskla jí ruku, šeptajíc: „Jsme svoji.“ - Tiše odešla - a Bára si pozpovovala a byla pokojná.

Když se hodně setmělo, pššel kostelník a ponocný, by odvedli Báru na hbitov. Panna Pepinka mrkla na ni, aby prosila pana faráře, chtěla také dobré slovo dát za ni, - ale Bára nechtěla rozumět; a když pan farář sám řekl, že by se dal snad trest ten uprosit, pohodila vzdornou hlavou kouc: „Když jste ráhli usoudit, že jsem trestu hodna, tedy si ho podstoupím!“ - a šla s muži. - Lidé vybíhali ven - mnozí i jí litovali, ale Bára si žádného ani nevšimla a vesele krácela k hbitovu, který ležel u paty lesa, nedaleko obecné pastvy. Otevřeli malou komoru, kde kosti a máry složené byly, pšli jí: „Pánbůh tu opatruj,“ a odešli domů. - Z komory bylo malé okénko s dlaně, kterým bylo vidět do údolí a na les. - Bára se postavila k tomu okénku a dívala se dlouho, dlouho ven. - Smutné musely to být myšlénky, které jí hlavu probíhaly, ne-

bo slza za slzou padala z krásného oka na brunátnou tvář. - Výše vystupoval m síc, jedno sv tlo za druhým haslo, tišeji a tišeji bylo kolkolem; p es hroby kladly se stíny vysokých jedlí, jež u zdi stály, nad údolím vznášely se lehounké mlhy. - Jedin št kot a vytí ps p erušovalo tichost no ní. - Bára dívala se na hrob mat in, p ipomínala si osam lé mládí, nenávisť a opovrhování lidí a poprvé cítila všeho toho tíži, poprvé p išla jí myšlénka: Kýž tu, matko, vedle tebe ležím! - Myšlénka rodila myšlénku, jeden obraz stíhal druhý - objímala v duchu krásnou Elišku a na lesní stezce vykouzliila jí obrazotvornost vysokého, ramenatého muže s ráznou tvář í v mysliveckém od vu. - Ale kone n se odvrátila od okénka, ml ky zavrt la hlavou, a rukama zakrývající si tvář , klesla s hlubokým povzdechem na zem. Plakala a modlila se. Umírn na kone n vstala ze zem a cht la si lehnout na máry, když tu u okénka zašť kne pes a hrubý hlas se ozývá: „Báro, spíš?“ - Byl to Jakub a Lišaj. - „Nespím, táto, ale budu hned spát; pro pak jste sem p išel? Já se nebojím.“ „Dob e tedy, d v e, spi; já budu spát zde, vždy je teplá noc!“ a otec ulehl si s Lišajem pod okénko. - Spali dob e až do rána. Ráno, když za alo svítat, p icházel lesem muž v mysliveckém od vu; Jakub vidíval ho chodit v lese i po údolí za asté; nev d l ale, kdo je. „Co tu d láte, Jakube?“ ptal se myslivec, když ho byl došel. - „l pane, zav eli mi tu moji dív ici p es noc, a tu nedalo mi to doma být.“ - „Báru? - Co se stalo?“ ptal se s podivením myslivec. Jakub v krátkosti pov d l vše. -1 zaklel myslivec; pak strhl ru - nici z ramena, pov sil na strom, vyšínul se hbit p es ze h bitovu, a vypá iv silnou paží dvě e kostnice, stál p ed Bárou, kterou byl h mot probudil. Vidouc myslivce p ed sebou, m la za to, že ješť ve snu; slyšíc ale jeho hlas,

divila se, jak tam pichází, a nemohla rozpačit ani na jeho pozdrav pod kovat. - „Nediv se, Báro, že jsem tak sem vrazil; jdu okolo, vidím tvého otce, slyším, co se s tebou dělo; žes tu, to mne rozhnalo. Poj pry z té umrliny," pobídl myslivec a vzal Báru za ruku. - „Ne tak, pane z stanu zde, až sem pro mne přijdou, - ekli by, že jsem utekla. Vždy mi tu nebylo tak zle," zdráhala se Bára, vytáhnouc zlehka ruku z ruky myslivcovy.

„Tedy zavolám otce a zstaneme zde oba," ekli myslivec a zavolał přes plot na Jakuba. Vlezi tedy i Jakub přes plot a vešel k Báře a Lišaj nedělal ani co dělat radostí, když Báru zase viděl - Jakub vida, kde Bára spala, byl by se hned pustil do pláče; by tedy slze zakryl, šel na hrob své nebožky.- Myslivec sedl si na máry; Bára hrála si s Lišajem, ale viděla přes ně, že myslivec neodvratně na ni hledí; rděla se a bledla a mocně jí tlouklo jí srdce než v noci, kdy sama v kostnici byla.

„A což není ve vesnici nikdo mimo otce, který by sem k tobě byl dohlídl?" ptal se po chvíli myslivec. - „Mimo Elišky a otce nikoho; otec přišel, Eliška přijít nemůže, a jiného není, kdo by mne tak miloval. - A ty, víš?" pravila, dívajíc se psovi do očí. „A k hbitovu se přiblížit každý se v noci obává," doložila ještě - „Divím se tvé smlosti, jako jsem se divil tvé síle. Vždy jsem matce o tobě povídal," ekli myslivec. - „Vy máte, pane, ještě matku?" ptala se Bára děvotně. - „Ano, starou matku; bydlíme spolu vysoko na vrchu, tři čtvrtě hodiny odtud, v lese - v myslivně. Já jsem myslivec. Matka moje přejde si dceru, viděla by mne ráda šastného. Nenašel jsem nikde ženu, jakou bych si přál, až jsem tebe viděl. - Báro, já nejsem přítel dlouhých řečí; mám tě rád, od té chvíle, co jsem tě viděl, - já se tě naučil znát, třeba s tebou byl nemluvil, - a jestli jsem posud ni ehož ti neekli, stalo

se tím, že jsem si netroufal dojít tvého slova. Nyní víš vše; ekni i ty, jestli se ti líbím - a chceš-li být mou ženou. Ve Vestci nyní být nemůžeš; seber si tedy, co máš, a poj te hned s otcem ke mně do lesa, kde tě budou lidé milovat." - Bára stála jako socha, ani sebou nehnu-la, ani promluvit nemohla - Myslivec nevěděl, jak to vyložit si má, ale chtěje se dovědět pravdy, a by by i trpká byla, ještě jednou Báru se ptal, zdali chce být jeho ženou. - Tu se pustilo děvče do pláče a zvolalo: "Bože, což je to pravda, že mne máte rád?" Myslivec jí to ústy i rukouáním dosvědčil, a tu teprve vyznala svoji dávno k němu chovanou lásku. - Jsouce srozuměni, vyšli ven, popíklesli k Jakobovi a myslivec pravil: „Znáte mne, tatíku, víte, že mohu ženu zaopatřit, dávno již. Žádná se mi ale nelíbila, až jsem viděl vaši dceru, tu jsem si zamiloval. Právě jsme se spolu domluvili; dejte nám tedy vaše požehnání. Těbas to bylo na hřbitov, všude zem pán, všude Bůh!" - Jakub se neptal co a jak, jen když Bára spokojena byla; požehnal je a pak se domluvili. - Jak se podivil kostelník, když po klekání přišel pro Báru a v kostnici jí našel v společnosti otce a ženicha, za jakéhož se ihned myslivec vydal.

V téší ještě podivení bylo na fae; a po celé vsi. Lidé mysleli, že hvíjak Bára zkrátne, jak bude ponížena, - a ona se vrátila co nevěsta a ještě k tomu takového muže. - Ani vědit tomu nemohli, že by to možná bylo, že by se mohla divá Bára komu tak zalíbit, - a ono se to stalo. - „Ta má z pekla šťástí!" povídala si děvčata. - Opravdovou, velikou radost měla Elška, když jí Bára svého ženicha přivedla. „Vidíš, Pánbůh ti splatil službu, kterou mně prokázala a za kterou jsi tolik zkusila. - Já věděla, že najdeš i ty lovkou, který tě bude milovat. - Jen jí můj hodný rád, ona toho zaslouží," obrátilo

se dobré d v e k myslivcovi, podávajíc mu ruku, kterou on up ímn stiskl.- Rád by si byl vzal myslivec Báru hned s sebou, ale ono to p ece tak rychle nešlo a panna Pepinka necht la p ipustit, aby Bára p ed svatbou odcházela; rad ji prý všechny t i ohlášky najednou, když je ženich nedo kavý. Jakub se také nemohl od pastýrny hned odtrhnout. - Bára želela nejvíc Elšky; když ale druhý den na pana fará e došel list z Prahy, v n mž paní teta píše, že ona celé svoje jm ní v nuje Elšce, ale jen pod tou výminkou, když vezme toho mladého léka e, který ji (paní tetu) vylé il - a se pan fará zeptá, chce-li nebo nechce -, když i pro Elšku mimo to lístek p iložen byl, pln nejkrásn jších nad jí na brzké shledání, tu nem la Bára žádných p ání více.

P ed svatbou se všichni lidé s ní smí ili, i kostelníkové jí p ála št stí a odevzdala jí od Jozífka lístek. Elška ho Bá e p e etla, a tu teprv se dov d la, co Elška dávno v d la, že Jozífek ji miluje, kv li ní jen že kn zem být necht l; když se ale vdá, že rád p ání rodi vyplní. Po týdnu vystrojila panna Pepinka Bá e svatbu a stará myslivcové p išla také a odvedla si do lesa dceru, na kterou se byla dávno již t šila. Jakub šel s nimi. Když si myslivec svoji mladou ženu po stavení provád l a do pokojíka p ivedl, kde bylo jeho lože, sundal nad ním zav šený suchý již v ne ek. „Znáš ho?“ ptal se Báry. Byl to ten samý, co na vrb uvázl na svatojanské ráno. - Bára se usmála.- „A na koho jsi myslela, kdyžs ho do vody házela?“ ptal se myslivec, p ivina si ji k srdci. Bára neodpov d la, ale obejmula ho a pozdvihla k n mu s usmáním milým o i, jež lidé nazývali bulí í, myslivec však za nejkrásn jší m l na celém širém sv t .